

2021_ANUL GOGA - ANUL TINERILOR OȚELIȚI (XXXVII):
cultura spirituală! - a pierit ... întreaga școală latinistă! - unitatea culturală e ...
o ficțiune cărturărească? - să mai îndulcească legile?

șagunism - tribunism

Unitatea culturală e deci o ficțiune cărturărească?

Fiecare individ se naște în sânul unui popor, care își are limba lui, arta și religia lui, cultivă științele și are un anumit fel de a scrie!

notele dinstinctive fundamentale dintre popor și popor!

B.Cultura spirituală

Există o limbă literară, cultă și o limbă poporală ... există o artă cultă și o artă poporală, cultul religios e altul la domni și altul la țărani ...

1876 1942

Astăzi se observă alte tendințe de a ferici neamul!

avem cultura internațională a claselor stăpânitoare și culturile naționale ale țăranilor cari alcătuiesc diferitele popoare.

Octavian C. Tăslăuanu

Octavian Goga

Omul pe lângă necesitățile fizice mai are și necesități psihice!

pe urmele lui Octavian Goga, gazetarul!

2021 Anul Goga - anul tinerilor oțeliți

Articolul „Două culturi (Cultura domnilor și cultura țăranilor)” a apărut în revista Luceafărul (Sibiiu, anul VII, 15 febr. 1908, nr. 4); reproducem continuarea: «Domnii dela orașe, adecă marii proprietari sau marii capitaliști întrețin o clasă întreagă de lefegii: administratori, judecători, dascăli, ofițeri, cari sunt plătiți din dările adunate delă țărani (proporția dărilor în România a se vedea în cronicile dlui Stere). Pentru apărarea statului înlăuntru și în afară e armata alcătuită și plătită tot de mulțime. Bineînțeles că întreaga organizație se afirmă că e în interesul națiunii. Toți lefegii boerilor, împreună cu aceștia, se consideră de conducătorii »firești« ai neamului, ai țării și vorbesc, întotdeauna, în numele poporului. În clasa lefegiilor se amestecă tot felul de elemente: ovrei, țigani, greci, armeni etc., cari, dupăce au învățat să pronunțe bine pe ă și pe â, încep să vorbească și ei în numele neamului. Unii sunt naționaliști, alții democrați, alții poporaniști. Această clasă de lefegii e cea mai curioasă și totodată cea mai imorală, în alcătuirea statelor moderne.

În această clasă sunt și multe elemente țărănești, cucerite de cultura domnilor. O parte din aceste elemente de multe ori încep să spună boerilor c'ar trebui să mai îndulcească legile, fiindcă altfel nu se mai poate ținea în frâu ura și revolta socială a țărănimii exploatare. Pe aceștia boerii îi bat pe umăr, le dau câte un os de ros, și mai fac și câte o reformă, așa de ochii lumii. Unii dintre lefegii sunt însă mai periculoși,

nu primesc să fie corupți, rămân cinstiți convingerilor pe cari le formulează rațiunea lor și, dacă sunt temperamente impulsive, încep chiar o luptă împotriva ordinii sociale.

Și aceștia sunt tolerați, până se mărginesc la armele cuvântului. Când, pe urma acestuia, răsare și câte o faptă, care turbură socotelile exploatatorilor, atunci reformatorul trebuie să sufere amenințările câtorva umbrele arândășești (cum a pățit-o unul în România) sau chiar pedepse mai grele. Așa e în România. În alte state europene o parte a stăpâniților s'au organizat, au pătruns în corpurile legiuitoare și au forțat reforma legilor și îmbunătățirea soartei muncitorilor. Negustoria și industria orașelor, în majoritatea lor, sunt tot în mâna domnilor. Muncitorii dela țară, rămași fără pământ, se adună la orașe, unde își vând puterea de muncă, pentruca să-și câștige pâinea de toate zilele și să fructifice capitalurile mari și mici ale domnilor. Vedem, prin urmare, că organizarea neamurilor în state, în forma de astăzi, e cerută mai mult de interesele domnilor. De ei și pentru ei sunt făcute formele de guvernare.

B) Cultura spirituală. Omul pe lângă necesitățile fizice mai are și necesități psihice, satisfacerea cărora e legată de viața socială. Fiecare individ se naște în sânul unui popor, care își are limba lui, arta și religia lui, cultivă științele și are un anumit fel de a scrie. În aparență, acestea sunt notele cari constituiesc o cultură națională în sensul obișnuit al cuvântului; aceste sunt notele dinstinctive fundamentale dintre popor și popor. Asupra culturii naționale în acest sens, a unui popor, vom reveni într'un articol special, în care vom încerca să arătăm influențele reciproce ale claselor sociale, vom arăta rolul școlii și rolul artei în viața socială. Acum constatăm numai că, și în ce privește cultura spirituală, e o deosebire uriașă între domnii și țărani acelui popor. Există o limbă literară, cultă și o limbă populară (mai exact dialecte populare), există o artă cultă și o artă populară, cultul religios e altul la domni și altul la țărani și, în sfârșit, țărani își au științele lor deosebite de ale păturei culte! (n.a.: împărțirea culturii am luat-o după Dr. Michael Haberlandt, Völkerkunde, Sammlung Göschen, Leipzig 1906, pag. 29 și urm.). Constatate și admise aceste deosebiri în cultura domnilor și a țăranilor din sânul acelui popor, e evident că trebuie să admitem două culturi născute din diferențierea socială, cari vor trăi și în viitor, încă multă vreme, fiind sancționate prin legi și obiceiuri deosebirile de clase. Când voim deci să determinăm înțelesul cuvântului cultură - căci de aici am plecat - teoreticește putem admite definiția nemțească citată. Dar când trecem la analiza ei, atunci ne găsim în fața altor două culturi, cari sunt fundamentale deosebite: cea a țăranilor (a muncitorilor) și cea a domnilor (stăpânilor). Mai precis: avem cultura internațională a claselor stăpânitoare și culturile naționale ale țăranilor cari alcătuiesc diferitele popoare. Organizația socială de astăzi a statelor împiedecă ridicarea și validitatea puterilor psihice și etice cari zac în masele țărănești. Școala pe care o fac domnii la sate, fiind făcută după pedagogiile domnești și crescând fii de țărani pentru cultura domnească, n'are aproape nici un rezultat practic pentru țărani. An de an, școlile despoaie țărănimea de câteva mentalități, pe cari cultura domnească le asimilează și le înrolează în serviciul ei. Ar fi altfel dacă întreaga cultură domnească s'ar pune în serviciul păturei țărănești. Desigur că aceasta ar însemna desființarea clasei de bogați. În acest caz am putea vorbi de cultură națională, fiindcă intelectualii, bărbații de stat, oameni de știință etc. n'ar fi exploatatorii muncii țărănești ci sprijinatorii ei. Deosebirile însușirilor intelectuale nu ar servi de bază pentru diferențierea socială în stăpâni și stăpâniți, ci numai pentru o împărțire dreaptă a muncii colective. Până când există însă tendințe de pricopseală egoistă, sub masca naționalismului, nu putem primi fără nici un gest de indignare declamațiunile mincinoase despre unitatea culturală a neamului românesc.

Am zis că nu putem primi aceste declamațiuni... în realitate domnii noștri din Ardeal le primesc. Le-am scris și noi în această revistă de atâteaori. Dovadă că și noi aici acasă urmărim același ideal ca și stăpânii din România.

E timpul însă să ne dăm seamă că orice minciună se răzbuună, mai curând sau mai târziu. Pentru ce să expunem dar pe fii sau pe nepoții noștri la o pedeapsă, pe care ei desigur nu și-o doresc? De ce trebuie să imităm exemplele rele, când, înfrânându-ne pornirile păcătoase ale firii omenești, am putea urma alte exemple bune, cari se potrivesc mai mult cu trecutul nostru de țărani. Unitatea culturală e deci o ficțiune cărțurărească la care noi nu avem nici un motiv să ne închinăm. Peste tot orice fel de legătură cu România de astăzi nu poate aduce mult bine pe seama țărănimii noastre.

Mulți se vor întreba însă cu ce scop și la ce bun se fac aceste constatări dureroase pentru mulți dintre noi și jignitoare atât iluzii pe cari, începând delă cronicarii moldoveni, le țes cărțurarii fiecărei generații?

Întrebarea e pe deplin îndreptățită. Vom căuta deci să dăm un răspuns cât mai lămurit, deși nu complet. Noi Românii din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș am fost până ieri alaltăieri un popor de țărani, prin urmare un popor cu o singură cultură, cea națională țărănească. Înainte cu 150-200 de ani, interesele de domnie ale Habsburgilor ne-au înzestrat și pe noi cu școli. După ștergerea iobăgiei acestea s'au înmulțit tot mai mult. Și cu cât s'au înmulțit școlile cu atâta s'au înmulțit și cărțurarii ieșiți din pătura țărănească. O bună bucată de vreme, până pe la mijlocul veacului trecut, aceștia s'au trudit să dovedească lumii că neamul necăjit din care au ieșit ei e de origină împărătească, prin urmare mai nobil decât nobilii cari îl stăpâneau. Pentru ca să dovedească cât mai limpede aceasta, cărțurarii au creat pe seama neamului nostru o limbă foarte apropiată de a strămoșilor latini. Ca orice ecrescență anormală, a pierit bine înțeles, întreaga școală latinistă. Cât a fost însă în viață a preocupat adânc întreaga noastră cărțurărime.

Astăzi se observă alte tendențe de a fericii neamul».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2021-anul-goga-anul-tinerilor-oteliti-xxxvii-cultura-spirituala-a-pierit--intreaga-scoala-latinista-unitatea-culturala-e--o-fictiune-carturareasca-sa-mai-indulceasca-legile-160199.html>

The screenshot shows a web browser displaying a news article on the Tribuna.ro website. At the top, there is a navigation bar with the Tribuna logo and a banner for the 'ASTRA FILM SIBIU INTERNATIONAL FILM FESTIVAL 2021' running from September 5-12. Below the navigation bar, there is a red menu bar with categories: Eveniment, Actualitate, Stirile de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The main content area displays the article title: '2021-Anul Goga, anul tinerilor oțeliți (XXXVII): cultura spirituală! - a pierit ... întreaga școală latinistă! - unitatea culturală e ... o ficțiune cărțurărească? - să mai îndulcească legile?'. The author's name 'Marius HALMAGHI' is visible, along with the date '12.09.2021' and time '21:42'. Below the article title, it shows '199 vizualizari' and '0 comentarii'. To the right of the article title, there is a small image of a woman sitting on the floor.

În: Tribuna, 12 septembrie 2021